

Det tror jeg i tilstrækkelig Grad udtrykker de Høiester, Landmændene havde den Gang over for Selskabets hele Fremfærd under saadanne uheldige Forhold. Indsenderen udvikler saa videre i sin Artikel, hvorledes Selskabet den Gang udtrykkelig havde lovet gennem Avertisement at sende et sidste Skib op til Aalborg for at afhente Kreaturer og andre Ekspport-Artikler derfra; men skønt de havde averteret det og oven i Købet, at det var det sidste Skib, og derved foranlediget, at der var kommet Masser af Varer til Aalborg, undlode de dog ikke blot at sende et Skib derop, men de lode endog et Skib, som laa i Aalborg Havn kort forinden afsejle derfra, og de lode heller ikke det Skib, som de havde lovet skulde anløbe Frederikshavn, anløbe denne Havn, saa at Landmændene der oppe slet ikke kunde blive af med deres Varer. Dette kalder denne Landmand en fuldstændig hensynsløs Behandling af Landboernes Eksportforhold fra Selskabets Side. Jeg giver denne Indsender fuldstændig Ret i hans Betragtning, og derfor siger jeg, at selv om Statsdrift og Statsadministration er langsom i Vendingen, opvejes dette fuldstændig ved de private Selskabers Profitjageri. De skulle først se efter, om en Forretning betaler sig for dem, og saa er det dem fuldstændig ligegyldigt, hvilke Samfundsindester de komme til at kræve, naar de blot kunne tjene flere Penge til sig selv og til dem, som have Aktier i Selskabet. Efter at have sagt dette: at Administrationen er bunden ved Reglementer og lignende, føjer den højtærede Minister til: „... og det kan ikke være anderledes“. Jeg vil sige til den højtærede Minister, at det forekommer mig virkelig besynderligt, at han vil fremkomme med den Udtalelse, at det ikke kan være anderledes. Hvor er det dog muligt, at en Administration ikke skulde kunne forandres eller forbedres? Naar den højtærede Minister i Indledningen til sit Foredrag erklærer, at Statsdriften vilde kunne afhjælpe de paaflagede Mangler, men saa dog tilføjer, at det kan den ikke, fordi Statsdriften er for tung og langsom i Vendingen og for stiv i det hele taget, og at han tror at kunne sige, at det ikke kan være anderledes, mener jeg, at det er umuligt, at Ministeren selv kan tro derpaa. Det kan dog ikke være muligt, at den højtærede Minister kan bilde praktiske Forretningsfolk ind, at det ikke kan blive anderledes. Det er en Falliterklæring fra den højtærede Finansministers Side og fra den nuværende Statsdrifts Side, som jeg noterer, og som jeg haaber, der vil blive raadet Bod paa, naar vi komme ind under fornuftigere Former.

Saa kom den ærede Minister til sidst med den maaste allervæsentligste Indvending, mod Statsdriften, nemlig den, at hvis Staten vilde etablere en saadan Route eller i det hele taget overtage og ordne Transportforholdene gennem Statsdrift, vilde det føre os til en hensynsløs Konkurrence med de bestaaende private Selskaber, som vilde være fuldstændig ødelæggende for Handel og Skibsfart. Jeg vil sige til den højtærede Minister, at jeg tror rigtignok, at det er et fuldstændigt Fejlslut, at det skulde føre til en saadan Konkurrence. Vi have været Vidne til, at private Aktieselskaber have konkurreret indbyrdes, som den ærede Minister omtalte, saaledes at Fragtsatserne have været satte ned til næsten ingen Ting. Men tror virkelig den højtærede Minister for Alvor, at de samme Selskaber, selv om de raadede over nok saa store Midler, vilde indlade sig paa for Alvor at konkurrere med Staten, dersom denne tog Ledelsen af denne Sag i sin Haand. Nej, den ærede Minister kan være rolig for, at disse Selskaber ere for kloge til at indlade sig derpaa, de vide, at her staar hele Samfundet mod den kapitalistiske Stat i Staten, som de danne; her vil det være dem, som komme til at kræve det korteste Straa, fordi Samfundsmidlerne sluttelig ere Samfundets egne og kunne anvendes imod disse enkelte, der søge at tilkræve sig Udbyttet af Samfundets Arbejde. Derfor kan der ikke være Tale om, at de private Aktieselskaber ville føre denne Konkurrence mod Statsdriften, hvis den for Alvor bliver indført. Hvad nu angaar den hensynsløse Konkurrence, som den højtærede Minister mente, at det ikke kunde være Landbrugets alvorlige Mening at gaa til, idet man derigennem vilde skade og ødelægge andre Samfundsklasser, saa vil jeg først spørge den højtærede Minister, hvem er det, vi her for Alvor komme til at skade, hvis Interesser er det, vi her komme til at ødelægge og gaa for nær? Jeg vil da sige, at de, hvis Interesser der her er Tale om at gaa for nær, ere de store kapitalistiske Selskaber, og jeg vil da spørge, fortjene disse Selskaber denne Hensyntagen fra Statens og Samfundets Side, have de nogen Sunde i deres Konkurrencelamp vist Hensynsfuldhed over for andre, har man nogen Sunde set, at det forenede Dampskibsselskab eller noget større kapitalistisk Foretagende vise nogen Barmhjertighed eller Hensyntagen til de private Mænd, der stode deres Interesser i Bejen? Nej, det forenede Dampskibsselskab har ganske rolig søgt, saa vidt det overhovedet var muligt, at gøre sig til Gneherre over Skibsfarten herhjemme, har slugt det ene Selskab efter det andet og gjort den ene